

Број: 01,02,03/11-05-83/09; 01,02,03/11-05-82/09
Сарајево, 03.04.2009.

Извјештај¹ са састанака

- Комитета за културу, науку и образовање Парламентарне скупштине Савјета Европе, Париз, 10. март 2009. године
- Комитета за правне послове и људска права Парламентарне скупштине Савјета Европе, Берлин 23. и 24. март 2009. године

Састанку Комитета за културу, науку и образовање Парламентарне скупштине Савјета Европе, одржаном у Паризу, 10. марта, те састанку Комитета за правне послове и људска права, одржаном у Берлину, 23. и 24. марта 2009. године, присуствовале су гђа Милица Марковић, члан Делегације ПСБиХ у Парламентарној скупштини Савјета Европе, и гђица Едина Хрњић, секретар Делегације.

На састанку Комитета за културу, науку и образовање разматране су сљедеће теме: *Образовање у области културе, Финансирање сервиса јавног емитовања, Промоција интернета и online медијских сервиса адекватних за млађетнике, Могући допринос Савјета Европе развоју Европске зоне високог образовања.*

Извјестилац о теми *Образовање у области културе*, гђа Мутонен (Аустрија, SOC) презентовала је члановима Комитета нацрт свог извјештаја у којем ставља нагласак на развој креативног мишљења код младих људи, те на потребу образовања младих људи за захтјеве данашњице. образовање мора узети у обзир друштвене промјене, јер данашњи свијет карактеришу брзе промјене, растућа глобализација и све комплекснији економски, друштвени и културални односи. Образовне институције морају не само разумјети већ и узети у обзир промјене које се дешавају како би дјецу адекватно припремиле за друштвени живот. У том смислу, умјетност и култура су неопходни елементи свеобухватног образовања које омогућава сваком појединцу да активно учествује у друштву као конструктиван члан заједнице. Неписменост у области културе значи остављање људи на маргинама друштва. С тим у вези, Савјет Европе мора креирати платформе које ће обезбиједити да људи имају приступ образовању у области културе. Главне пропоруке овог извјештаја су:

- Државе чланице треба да се позивају на Бијелу књигу СЕ о међукултуралном дијалогу (7. мај 2008), те Мапу пута за образовање у области умјетности (Унеско), (Лисабон, 6-9. март 2006), те такође треба да пруже подршку иницијативи Европске уније да се 2009. година прогласи европском годином креативности и иновација.
- образовање у области културе кроз умјетност треба бити схваћено као коришћење умјетности за промовисање културних и социјалних циљева, поготово узајамног поштовања, разумијевања и толеранције других, поштовања различитости, тимског

¹ Извјештај одобрила гђа Милица Марковић, члан Делегације ПСБиХ у ПССЕ

рада и других социјалних вјештина, те креативности, развоја личности и могућности проналажења иновација.

- Промовисање креативности и способности за проналажење иновација неопходно је за развој карактера личности, као и за суочавање са политичким изазовима на дневној основи.
- Образовање у области културе и умјетности треба да буде битан дио формалног образовања.
- Земље чланице треба да развију адекватну процјену образовања у области културе приликом процјене образовних успјеха, те да комплетирају Програм ОЕЦД-а за међународну процјену студената (PISA); треба да обезбиједу узајамно признавање образовања у области културе на нивоу школа и универзитета, олакшају приступ тој врсти образовања младима из мањинских или мигрантских заједница, промовишу различитост у култури и поштовање и толеранцију других култура.

Извјештај гђе Мутонен оцијењен је добрим и свеобухватним. У дискусији која је услиједила након презентације извјештаја, наглашен је утицај информационо-комуникационих технологија на културу у образовном систему, улога невладиних организација, те је још једном потцртана потреба увођења обавезног образовања о култури у школске системе.

Презентујући извјештај о финансирању сервиса јавног емитовања, изјестилац, г. Лауканен (Финска, АЛДЕ), изјавио је како сматра да компаније за јавно емитовање могу бити у посједу државе, али ипак бити уреднички независне. Њихова је дужност да пруже квалитетан програм без обзира на то одакле приходи долазе. Финансирање јавних сервиса емитовања разликује се у европским земљама, али је у већини случајева финансирање засновано на прикупљању такси од грађана и маркетиншким услугама. Сервиси јавног емитовања треба да буду значајан јавни извор непристрасних информација и различитих политичких мишљења, те да функционишу у складу са високим уредничким стандардима објективности, праведности и независности од политичког или економског уплитања. У исто вријеме, сервис јавног емитовања треба да буду подложни већем надзору јавности и у већој мјери одговорни за свој програм него што је то случај са комерцијалним емитерима. У препоруци коју је Комитет за културу, науку и образовање усвојио и која ће се наћи на дневном реду априлског засједања, Скупштина СЕ наглашава снагу и одговорност законодавних тијела у државама чланицама за доношење одлука о специфичном мандату, структури и финансирању њихових сервиса јавног емитовања у складу са државним и регионалним околностима и захтјевима. У препоруци се наводи да мање земље, земље у којима се говори више језика и земље са мањим бројем комерцијалних емитера могу имати потребу за специфичним финансирањем јавног емитовања. Примјетно је да се прихватање јавности да финансира јавно емитовање смањује, наводи препорука.

У дискусији која је услиједила, чула су се мишљења да јавни емитери немају довољно средстава да би обезбиједили програме као што су спортски догађаји, с обзиром да преношење тих догађаја кошта јако много, те да јавни емитери губе публику ако не емитују квалитетне забавне програме, који су такође јако скупи.

У дискусији о промовисању интернет услуга адекватних за младе наглашена је неопходност заштите дјецe и младих од штетних садржаја и понашања, те рад са дјецом како би постали свјесни могућих опасности које произлазе из њихових активности на интернету. Растући број интернет корисника од којих су већина малољетници, те ширење његовог географског домета, заједно са технолошким напретком у приступу аудио-визуелним садржајима, повећавају забринутост у вези са заштитом од штетних садржаја. Наглашено је да се дефиниција штетног садржаја разликује у различитим земљама и различитим културама, па су и различита гледања на садржаје који се могу наћи на разним интернетским страницама – од самоповређивања и анорексије до самоубиства. С тим у вези, истакнуто је да земља

чланице СЕ треба да се посвете сљедећим питањима: Да ли треба да постоји цензура на интернету; Који садржаји треба да буду контролисани (дјечија порнографија, расизам, подстицање на самоубиство, инструкције за прављење бомби, екстремно насиље); Како контролисати садржаје штетне за дјецу, поготово ако су скривени; Који је психолошки учинак на интензивну изложеност виртуелној стварности на интернету; Како заштитити дјецу од коцкања и комерцијалних услуга на интернету; На који начин се може подржати културни и образовни садржај на интернету да би био привлачнији од некавалитетних и штетних садржаја; Како од друштвених мрежа начинити сигуран садржај за дјецу, те многа друга питања која произлазе из развоја комуникационих технологија које преобликују друштвени живот.

Састанак Комитета за правне послове и људска права ПССЕ, одржан у Берлину 23. и 24. марта 2009. године, почео је Конференцијом о стању људских права у Европи. На Конференцији су осим чланова Комитета учествовали и еминентни стручњаци у области људских права: г. Хуан Мендез, предсједник Међународног центра за транзицијску правду, гђа Франсоаз Хампсон, професорица права на Универзитету Есекс, г. Винсент Бергер, правни савјетник у Регистру Европског суда за људска права, гђа Тања Локшина, замјеник директора Канцеларије Human Rights Watcha у Русији, гђа Моника Маковеј, бивши министар правде у Румунији, гђа Беате Рудолф, професорица на Слободном универзитету у Берлину, г. Луис Морено-Окампо, тужилац Међународног кривичног суда те други.

Дебата о стању људских права у Европи била је усмјерена на потребу искорјењивања некажњивости. Учесници Конференције сагласили су се да је борба против некажњивости за почињена кршења људских права апсолутни приоритет, те да државе имају обавезу да истраже, процесуирају и изрекну казну за све случајеве кршења људских права. Такође је изузетно значајно спровођење институционалне реформе како би у државама у којима су органи власти били покретач кршења људских права била отклоњена могућност злоупотребе у будућности. Господин Мендез из Међународног центра за транзицијску правду навео је озбиљна кршења људских права у САД-у у контексту тзв. глобалног рата против тероризма, те да иако ниједна држава не може процесуирати све случајеве кршења људских права, онда барем мора показати да чини све што може како би што већи број случајева био процесуиран. Надаље је расправљано о некажњивости у контексту корупције, амнестије, чувања државних тајни, права жена, те неспровођењу судских одлука. Као посебан проблем означено је неспровођење одлука Европског суда за људска права одбијањем да се исплате компензације, малтретирањем лица која су задовољење правде тражила пред Европским судом за људска права, или једноставним одбијањем да се спроведу пресуде. У том смислу, улога Савјета Европе је кључна, јер је задатак СЕ да надгледа и обезбиједи спровођење пресуда Европског суда за људска права. Осим тога, изузетно је значајно да се избјегне неједнак третман држава чланица пред Судом и да се обезбиједи једнако поступање према свим захтјевима. С друге стране, све државе чланице Савјета Европе морају поступати у складу са стандардима Европске конвенције о људским правима. Парламентарци у Парламентарној скупштини Савјета Европе имају значајну улогу у укидању праксе некажњивости, посебно због чињенице да су уједно и чланови националних парламената, и дужни су да се побрину не само за обезбјеђивање стандарда заштите људских права него и за примјену тих стандарда. Парламентарна скупштина Савјета Европе активно се бави питањем некажњивости и то ће бити приоритетна тема овогодишњег извјештаја о стању људских права у Европи о којем ће се расправљати на јунском засједању ПССЕ.

На састанку Комитета који је услиједио након Конференције о стању људских права разматране су сљедеће теме: *Заштита људских права у ванредним ситуацијама, Слобода религије и друга људска права немуслиманских заједница у Турској и муслиманских мањина у*

источној Грчкој, Спровођење Резолуције 1633 о посљедицама рата између Грузије и Русије, Неступање на снагу Протокола 14 на Европску конвенцију о људским правима, Ситуација Рома у Европи, а размијењена су и мишљења са члановима Комисије Бундестага за људска права и хуманитарну помоћ.

Дискусија о заштити људских права у ванредним ситуацијама потакнута је првенствено проглашавањем ванредног стања у земљама чланицама СЕ (Грузија и Јерменија), што је резултирало озбиљним кршењима људских права и изазвало забринутост Комитета за људска права и правне послове. Иако је проглашење ванредног стања дозвољено према Европској конвенцији о људским правима, то не смије укључивати кршења људских права и увијек мора остати у границама међународног права. Став Комитета је да је драстичне мјере које укључују ограничавање права појединца дозвољено користити једино у крајњој нужди. Овом питању треба посветити посебну пажњу – службеници за спровођење закона треба да буду посебно обучени у области људских права и контролисању масовних окупљања које неће имати фаталне посљедице. Чланови Комитета посебно су нагласили значај заштите медија, те сматрају да се извјештавање о чињеницама и изражавање мишљења никада не могу сматрати пријетњом националној безбједности, те су се сагласили да Савјет Европе мора помно надгледати свако проглашење ванредног стања у контексту могућих повреда људских права.

У вези с питањем спровођења Резолуције 1633 о посљедицама рата између Грузије и Русије, учесници састанка сагласили су се да је потребно извршити додатне притиске на обје стране, с обзиром да већина препорука из Резолуције 1633 није спроведена, те да неспровођење Резолуције доводи у питање углед и кредибилитет Савјета Европе.

На крају, по значају још издвајамо дискусију о неступању на снагу Протокола 14 уз Европску конвенцију о људским правима². Чланови Комитета изразили су забринутост због чињенице да Протокол 14 не може ступити на снагу јер Русија одбија његову ратификацију (осталих 46 држава чланица ратификовало је Протокол), што штети свим грађанима који очекују фер и не претјерано дуге судске процесе у Стразбуру. На упит упућен члановима Комитета из Руске Федерације када ће ратификација Протокола 14 бити стављена на дневни ред руске Думе, одговорено је да то још увијек није познато.

Крај састанка Комитета за правне послове и људска права обиљежен је именовањима извјештача за извјештаје који ће у наредном периоду бити уврштени у дневни ред сједнице Комитета, али и Скупштине Савјета Европе (Свјетска финансијска криза: економски колапс Исланда, Питање политичких затвореника у Азербејџану, Европска повеља о регионалним и мањинским језицима, Потреба за међународном осудом Холодмора у Украјини, Протокол на Конвенцију о људским правима који се односи на право на здраву животну средину).

Извјештај припремила

Едина Хрњић
Секретар Делегације
ПСБиХ у ПС Савјета Европе

² Протокол 14 Европске конвенције о људским правима предвиђа могућност покретања судског спора против државе која не извршава одлуке Европског суда за људска права

Доставити:

- колегијумима оба дома ПСБиХ
- Комисији за спољне послове Представничког дома
- Комисији за спољну и трговинску политику, царине, саобраћај и комуникације Дома народа
- Делегацији у Парламентарној скупштини Савјета Европе
- Колегијуму Секретаријата ПСБиХ